



## ASIA

**Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen eläinlajien pyydystämistä ja tappamista**

## HAKIJA

Luonnonvarakeskus / Otso Huitu

## VIREILLETULO

Ympäristöministeriö 18.3.2024

Pohjois-Karjalan ELY-keskus 5.4.2024 (hallintolaki 21 §)

## HAKEMUS

Luonnonvarakeskus (Luke) hakee tutkimustarkoituksiin lupaa poiketa luonnonsuojelulain (LSL 9/2023) 68 §:n mukaan rauhoitettujen, alla listattujen lajien LSL:n pykälässä 70 § olevasta pyydystämistä ja tappamiskiellosta koko Suomen alueella (pl. Ahvenanmaa):

- Harmaakuvemyyrä (*Craseomys rufocanus*, ent. *Clethrionomys*, ent. *Myodes*)
- Idänkenttämyyrä (*Microtus rossiaemeridionalis*, ent. *levis*, syn. *Microtus mystacinus*)
- Punamyyrä (*Clethrionomys rutilus*)
- Tunturisopuli (*Lemmus lemmus*)
- Metsäsopuli (*Myopus schisticolor*)
- Peltoshiiri (*Apodemus agrarius*)
- Pikkumetsähiiri (*Apodemus sylvaticus*; leviämässä, tavataan jo Pietarin seudulla eli niitä voidaan tavata Suomessa piakkoinkin)
- Idänmetsähiiri (*Apodemus uralensis*; leviämässä, tavataan jo Pietarin seudulla eli niitä voidaan tavata Suomessa piakkoinkin)
- Vaivaishiiri (*Micromys minutus*)
- Kontiainen (maamyyrä) (*Talpa europaea*)
- Vesipäästäinen (*Neomys fodiens*)
- Idänpäästäinen (*Sorex caecutiens*)
- Kääpiöpäästäinen (*Sorex minutissimus*)
- Metsäpäästäinen (*Sorex araneus*)
- Mustapäästäinen (korpipäästäinen) (*Sorex isodon*)
- Vaivaispäästäinen (*Sorex minutus*)

Hakemus ei koske direktiivilaji koivuhiirtä *Sicista betulina* (kts. erillisselvitys alla)

## Perustelut

Luken myyrätutkijat suorittavat pikkunisäkäspsyntejä koko Suomessa monen eri tutkimusprojektin aineistotarpeisiin (edellinen lupa: VN/4576/2018). Näistä projekteista mainittakoon mm:

10.6.2024

- Valtakunnallinen myyräkantojen seuranta ja siihen liittyvät myyrätuho- ja myyräkuume-ennusteet; tuholaiskantojen, mm. myyrien seuranta on Luonnonvarakeskuksen lakisääteinen viranomaisluontoinen tehtävä.
- Monet lääketieteelliset tutkimukset jyräjoiden levittämistä taudeista yhdessä Helsingin yliopiston virologian ja mikrobiologien kanssa; monet Luken tautitutkimukset ovat EU:n laajuisia yhteisprojekteja.
- Väli-isäntä-myyräaineiston kerääminen hengenvaarallisen myyräekinokokki-loisen (*Echinococcus multilocularis*) leviämisen varalta ja seuraamiseksi; seuranta ja raportointi vuosittain EU:lle Ruokaviraston kautta.

Laajempi muistio pikkunisäkästudkimuksien pitkäaikaisseurannoista ja yhteyksistä muihin tutkimuksiin on toimitettu hakemuksen liitteenä.

Tutkimuspyynti kohdistuu pääosin rauhoittamattomiin lajeihin (mm. peltomyyrä *Microtus agrestis* ja metsämyyrä *Clethrionomys glareolus*). Hakija joutuu silti, muun muassa tautitutkimuksia varten, joskus pyytämään myös yllä mainittuja rauhoitettuja pikkunisäkkäitä. Toisaalta on mahdotonta estää rauhoitettujen yksilöiden, esimerkiksi yleisten metsäpäästäisten, joutumista loukkuihin silloin, kun pyynti tapahtuu tappoloukuilla. Myös elävänä pyynneissä nopean aineenvaihdon omaavat päästäiset menehtyvät nopeasti. Pyynti tappavilla hiirenloukuilla on usein nopein, tehokkain ja käytännössä ainoa mahdollisuus riittävien aineistojen keräämiseen. Kansallinen koe-eläinlautakunta on 16.5.2007 tehnyt ennakkopäätöksen, jonka mukaan tappoloukkujen käyttäminen ei ole eläinkoe, eikä siksi tarvitse lautakunnan koe-eläinlupaa.

Tutkimuspyynti ei uhkaa yhdenkään lajin kannan olemassaoloa tai luonnonsuojelulain edellyttämää suotuisaa suojelutasoa. Pynnin aiheuttama poistuma paikallisten kantojen suuruudessa on häviävän pientä verrattuna kaikkien suomalaisten pikkunisäkkäiden luontaisiin voimakkaisiin runsaudenvaihteluihin, jotka ilmenevät laajoilla alueilla Suomessa usein samanlaisesti.

Pyynnit ovat pienialaisia (1–5 ha) ja lyhytkestoisia (n. 1–10 vrk / vuosi) ja käytetyt loukkumäärät pieniä (n. 50-300 loukkuvuorokautta / paikka; loukkuvuorokausi = käytettyjen loukkujen määrä × pyyntivuorokausien määrä), ja mahdollinen pienialainen hävikki täyttyy ympäristöstä parissa viikossa. Aiemmat kokeelliset tutkimukset ovat osoittaneet, ettei käytettyä pyyntimenetelmää vastaavalla loukkuvuorokausimäärällä ole minkäänlaista negatiivista vaikutusta paikallisiin pikkunisäkäskantoihin. Myös Aarre Jortikan pro gradutyössä 1988 todettiin, että metsämyyrien poistopyynti 2 ha alalla korvautui täysin alle kuukaudessa.

Vuosittain pyydettyjen eläinten määrä vaihtelee suuresti riippuen myyrien ja muiden pikkunisäkkäiden runsaudenvaihtelun tilasta. Tosinaan on liki nollavuotisia, tosinaan samalla yrittämällä saadaan valtakunnallisesti liki pari tuhatta yksilöä. Näistä valtaosa on kuitenkin rauhoittamattomia metsä- ja peltomyyriä, mutta rauhoitettujen lajien saalismäärät vaihtelevat vastaavasti. Rauhoittamattomien lajien saalismäärät kullakin pyyntipaikalla vaihtelevat noin välillä 0–200 yksilöä/vuosi. Hakemuksessa listattujen rauhoitettujen myyrä- ja sopolilajien saalismäärät kullakin pyyntipaikalla vaihtelevat noin välillä 0–200 yksilöä/vuosi ja hiiri- ja päästäislajien noin välillä 0–20 yksilöä/vuosi.

Hakemuksen mukaan pitkäaikaisten tutkimusten tuottama aineisto tarjoaa korvaamatonta tietoa kaikkien Suomessa tavattavien pikkunisäkkäiden kantojen kehityksestä ja tämän

10.6.2024

vaikutuksista mm. petolintujen pesintämenestykseen. Tämä tieto on hyödynnettävissä lajien suojelutarpeen määrittämisessä ja suojelutoimien suunnittelussa.

### Direktiivilaji koivuhiiri *Sicista betulina*

Koska valtaosa seuranpyynnestä tapahtuu keväällä ja syksyllä, ennen tai jälkeen talvihorrosta-  
van koivuhiiren aktiivisuuskauden, sen osuminen loukkuihin on erittäin epätodennäköistä. Li-  
säksi lajin liikkumistavasta ja ravinnosta johtuen se on erittäin ”huono” menemään myyrille  
kohdistettuihin loukkuihin. Toisaalta koivuhiiren aktiivisuusaikana kesällä tapahtuvat tautitut-  
kimuspyynnit tehdään elävänä pyytävillä loukuilla, jolloin mahdollisesti vahingossa pyydykseen  
joutunut koivuhiiri voidaan vapauttaa välittömästi. Viimeisten 30 vuoden aikana Luken seuran-  
tappyyneissä on pyydetty yli 175 000 loukkuvuorokautta. Tänä aikana koivuhiiri on eksynyt  
pyydyksiin vain yhden ainoan kerran. Lisäksi todettakoon, että koivuhiiri, vaikka direktiivilaji  
onkin, ei ole millään tavoin uhanalainen tai vaarantunut Suomessa. Kaikissa viimeisissä Punai-  
sen kirjan arvioinneissa laji on ollut elinvoimainen.

### Luvan hakija

Hakija pyytää, että lupa osoitetaan dosentti Otso Huitulle ja hänen johtamalleen tutkimusryh-  
mälle Lukessa. Tutkimusryhmän jäsenet: Otso Huitu, Heikki Henttonen, Jukka Niemimaa, Joni  
Uusitalo, Sami Lyytinen, Ossi Hemminki, Ilkka Taponen, Petri Timonen, Sanna Kokko-Timonen,  
Elmo Miettinen, Jaakko Alalantela, Essi Korhonen, Ruut Uusitalo, Teemu Smura, Lauri Kirjalai-  
nen, Kirsi Aaltonen, Tomas Strandin, Tarja Sironen.

Tutkimuksiin osallistuu satunnaisesti myös opiskelijoita/harjoittelijoita/avustajia, joiden nimeä-  
minen vuosia etukäteen on mahdotonta. Siksi pyydetään, että tällaisille henkilöille sallitaan  
tutkimuspyynti, kun heillä on esittää YM:n lupa ja tutkimusryhmän johtajan allekirjoittama  
henkilökohtainen valtakirja luvan käyttöön. Tällaisia henkilöitä viiden vuoden aikana olisi vain  
muutamia.

### Lupa-aika

Lupaa nisäkäspsyntiin haetaan ajalle 1.4.2024–31.12.2028. Hakija pyytää, että lupa on moni-  
vuotinen, koska useat tutkimuksista ja seurannoista ovat jatkuvia ja/tai pitkäaikaisia.

### Kuolleiden rauhoitettujen eläinten hallussapito

Lisäksi Luonnonvarakeskus hakee lupaa kuolleiden rauhoitettujen eläinten hallussapitoon.  
Rauhoitettuja lajeja ei oteta rutiininomaisesti talteen, vaan ne jätetään yleensä maastoon mit-  
tausten jälkeen. Hyvin usein erilaiset tutkimustarpeet kuitenkin edellyttävät yksilöiden otta-  
mista näytteeksi ja säilyttämistä, esimerkiksi tauti- ja loistutkimuksiin tai fysiologisiin ja geneet-  
tisiin tutkimuksiin. Lupaa hallussapitoon haetaan kaikille Luken toimitiloille. Lisäksi näytteitä  
tulisi voida säilyttää väliaikaisesti pyynteihin osallistuvien Luken työntekijöiden hallussa, esi-  
merkiksi kotona, ennen kuin ne voidaan toimittaa Luken tiloihin. Joskus on näin, sillä maas-  
tosta ei käydä välttämättä päivittäin toimipaikalla.

10.6.2024

## MÄÄRÄYKSET, JOITA HAKEMUS KOSKEE

Hakemus koskee luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja nisäkäslajeja. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin tahallinen pyydystäminen ja tappaminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:n kielloista, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 72 §:n mukaan kuolleena löydettyä rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun. Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun lajin yksilöiden, niiden osien ja johdannain hallussapito on kielletty. Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen 87 §:n kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen. Kuolleiden eläinten hallussapidon osalta lupaviranomainen on Varsinais-Suomen ELY-keskus.

## POHJOIS-KARJALAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Pohjois-Karjalan ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan rauhoitettujen nisäkkäiden pyydystämiseen ja tappamiseen alla luetelluin ehdoin:

1. Lupa myönnetään seuraaville henkilöille: Otso Huitu, Heikki Henttonen, Jukka Niemimaa, Joni Uusitalo, Sami Lyytinen, Ossi Hemminki, Ilkka Taponen, Petri Timonen, Sanna Kokko-Timonen, Elmo Miettinen, Jaakko Alalantela, Essi Korhonen, Ruut Uusitalo, Teemu Smura, Lauri Kirjalainen, Kirsi Aaltonen, Tomas Strandin ja Tarja Sironen. Muista mahdollisista luvan käyttäjistä on ilmoitettava etukäteen Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle.
2. Lupa rauhoitettujen nisäkkäiden pyydystämiseen ja tappamiseen on voimassa 31.12.2028 asti Pohjois-Karjalassa.
3. Toimenpiteissä on noudatettava metsästyslain rauhoitettujen eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen soveltuvia määräyksiä.
4. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
5. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä ja hallussapitopaikassa (esim. puhelimessa) ja pyydetessä lupa on esitettävä.
6. Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on alueellinen ELY-keskus ja valtion suojelualueiden osalta Metsähallitus.
7. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.

10.6.2024

8. Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun (31.1.) mennessä. Raportti toimitetaan Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla POKELY/402/2024 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä pyydettyjen nisäkkäiden määrät lajeittain sekä pyyntipaikat ja pyyntiajat. Lisäksi tulee arvioida pyyntien vaikutusta paikallisiin nisäkaskantoihin.

Pohjois-Karjala ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä muiden alueellisten ELY-keskusten kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.

## PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Luonnonvarakeskus on hakenut tutkimustarkoituksiin ympäristöministeriöltä valtakunnallista lupaa poiketa luonnonsuojelulain (9/2023) 68 §:n mukaan rauhoitettujen lajien 70 §:n mukaisesta pyydystämistä ja tappamiskiellostä koko Suomen alueella (pl. Ahvenanmaa). Voimassa olevan luonnonsuojelulain mukaan ympäristöministeriö ei ole luvan myöntämisessä toimivaltainen viranomaisena, eikä tehtävää ole myöskään yksiselitteisesti keskitetty yksittäiselle ELY-keskukselle. Hallintolain 21 §:n mukaisesti ympäristöministeriö on siirtänyt asian ratkaistavaksi toimivaltaisille viranomaisille ELY-keskuksiin. Lupa haettiin kaikilta ELY-keskuksilta erikseen.

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimustarkoituksessa.

Luonnonvarakeskuksen toteuttamilla valtakunnallisilla nisäkäspyyntineillä on yhteiskunnallista ja tutkimuksellista merkitystä. Niiden avulla mm. ennustetaan myyrätuhoja, selvitetään jyrsijöiden levittämiä tauteja ja seurataan myyräekinokokiloisen mahdollista leviämistä. Poikkeuslupa on myönnetty Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen toimialueelle.

Hakemuksen kohteena olevilla nisäkäslajeilla on suuria kannanvaihteluita. Tutkimukset ovat osoittaneet, että pyyntien aiheuttama yksilöiden poisto korvautuu nopeasti. Hakemuksen mukaisen nisäkäspyyntin ei katsota vaarantavan lajien suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista. Pyydettävien yksilöiden määrää ei ole katsottu aiheelliseksi rajoittaa, koska pyyntimäärät vaihtelevat suuresti kannanvaihtelujen mukaan ja on mahdotonta arvioida etukäteen, kuinka monta yksilöä pyydyksiin jää.

Valtioneuvoston asetuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 §:n (90/2024) mukaan kuolleiden rauhoitettujen eläinten hallussapitoon liittyvät lupatehtävät on keskitetty Varsinais-Suomen ELY-keskukseen, joka on ratkaissut asian päätöksellä VARELY/1862/2024.

## SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 21 §, 55 §, 63 §

10.6.2024

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §  
Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024  
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024)

## PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Pienisäkäsppynti on perusteltua päästä tarvittaessa aloittamaan ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida sen luonteen, tutkimuksellisen intressin ja yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi lykätä.

## MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

*Asiakirjan hyväksyntä*

*Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt johtava asiantuntija Saara Heräjärvi ja ratkaissut yksikön päällikkö Pirkko Siikamäki.*

Liitteet	Valitusosoitus
Jakelu	Hakijalle sähköisesti
Tiedoksi	Ympäristöministeriö Suomen ympäristökeskus Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on julkaistava luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla tekemänsä päätökset internetsivuillaan. Internetissä julkaistava päätös saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä sisältää sijaintitietoja.

Suoritemaksu: Maksutta

Valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuodelle 2024 antaman asetuksen

10.6.2024

POKELY/402/2024

(1215/2023) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen annettavat luonnonsuojelulaissa tarkoitetut päätökset ovat maksuttomia.